

TER ONDERTEKENING

Aan: SOCW, via MOCW

**Wetgeving en Juridische
Zaken**

Van

T

Datum

12 november 2025

Referentie

54861937

Bijlagen

1. Nota n.a.v. verslag
2. Nota van Wijziging
3. Aanbiedingsbrief

Intern OCW afgesteld

OPO, OVO

nota

Nota n.a.v. het verslag inzake Wetsvoorstel
startprocedure b3-scholen

Aanleiding

De Vaste Kamercommissie van OCW (hierna: VKC) van de Tweede Kamer heeft op 9 september 2025 een verslag uitgebracht over het Wetsvoorstel startprocedure b3-scholen (hierna: wetsvoorstel). Dit verslag is ingediend voor de verkiezingen van 2025 en bevat vragen van de fracties van NSC, D66, CDA, ChristenUnie, VDD, GroenLinks-PvdA en BBB. De vragen worden in de bijgevoegde nota naar aanleiding van het verslag (hierna: de nota n.a.v. het verslag) beantwoord. Daarnaast is een Nota van Wijziging (hierna: NvW) opgesteld.

Geadviseerd besluit

Indien u akkoord bent met de beantwoording, wordt u (SOCW) verzocht te ondertekenen:

- 1) de nota naar aanleiding van het verslag;
- 2) de toelichting bij de nota van wijziging; en
- 3) de aanbiedingsbrief aan de voorzitter van de Tweede Kamer.

Kernpunten

- Het wetsvoorstel regelt drie zaken:
 1. Kern: bij de stichting van een b3-school (particuliere school) toetst de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) voortaan voorafgaand aan de start van het onderwijs op de reeds geldende basiskwaliteitseisen van veiligheid en burgerschap. Momenteel wordt hier pas op getoetst nadat de school al is gestart. Er worden geen nieuwe inhoudelijke kwaliteitseisen aan b3-scholen gesteld.
 2. Hardvochtigheid praktijkonderwijs (pro): het wordt mogelijk om nieuwkomersleerlingen die het Nederlands voldoende beheersen eerder toe te laten tot het pro. Deze leerlingen hoeven dan niet meer een jaar te wachten, zoals nu de regel is.
 3. Hardvochtigheid voortgezet speciaal onderwijs (vso): momenteel moet een leerling het vso verlaten in het schooljaar dat deze twintig jaar wordt. Het vso kent drie uitstroomprofielen. Alleen voor het profiel dagbesteding bestaat nog geen ontheffingsmogelijkheid van deze maximale verblijfsduur. Het wetsvoorstel brengt daar verandering in. De inspectie kan in zeldzame gevallen ontheffing verlenen als de leerling zich nog kan ontwikkelen en het verlaten van het vso hardvochtig zou uitpakken.

- Met onderdelen 2 en 3 worden twee hardvochtigheden op het terrein van OCW-wetgeving weggenomen waarover de Tweede Kamer eerder is geïnformeerd.¹
- De vragen van de VKC gaan hoofdzakelijk over:
 - Noodzakelijkheid en proportionaliteit van de nieuwe startprocedure voor b3-scholen;
 - De antwoordlijn is in het kort dat de voorgenomen nieuwe startprocedure voor b3-scholen een gerechtvaardigde inbreuk op de vrijheid van onderwijs vormt en dat de regering hiermee haar verantwoordelijkheid neemt om ook in het particulier onderwijs het recht op kwalitatief en veilig onderwijs te waarborgen. Zie nader onder **Toelichting**.
 - Het gebrek aan inhoudelijke samenhang tussen de drie onderdelen van het wetsvoorstel.
 - De antwoordlijn is in het kort dat er weliswaar geen inhoudelijke samenhang bestaat tussen de drie onderdelen uit het wetsvoorstel, maar het belang voor de enkelen die worden geraakt door de hardvochtigheden is groot. De wens is dan ook deze hardvochtigheden zo snel mogelijk weg te nemen. Zie nader onder **Toelichting**.

Datum
22 oktober 2025

Toelichting

Voortraject

- Voorafgaand aan de vaststelling van de inbreng voor het verslag is door de tijdelijke commissie Grondrechten en constitutionele toetsing (hierna: commissie) een brief over dit wetsvoorstel naar de VKC gestuurd.
- De commissie geeft in deze brief aan dat de noodzakelijkheid en de proportionaliteit van de wijzigingen in de stichtingsprocedure van b3-scholen uitgebreider gemotiveerd kan worden en is daarnaast kritisch op het samenbrengen van verschillende inhoudelijke wijzigingen in een wetsvoorstel.
- De Afdeling advisering van de Raad van State (hierna: RvS) heeft beide punten ook gemaakt in haar advies.
- De vragen van de fracties in het verslag sluiten inhoudelijk aan bij deze opmerkingen van de commissie en de RvS.

Nota nav verslag

- In het verslag stellen de fracties vooral vragen over de noodzakelijkheid en proportionaliteit van de wijzigingen in de stichtingsprocedure van b3-scholen en over de samenhang van de inhoudelijk verschillende voorstellen in het wetsvoorstel. De antwoordlijn op deze punten is als volgt:
 - *Ten aanzien van noodzakelijkheid en proportionaliteit:*
Het wetsvoorstel vormt een beperking van de vrijheid van onderwijs. Een dergelijke inbreuk kan echter worden gerechtvaardigd, mits de maatregel proportioneel en noodzakelijk is. In het nader rapport en de memorie van toelichting is dit uitgebreider gemotiveerd. Toegelicht is dat de overheid de

¹ Kamerstukken II 2022/23, 36200-VIII, nr. 181.

verantwoordelijkheid draagt om het recht op kwalitatief en veilig onderwijs te garanderen voor alle leerlingen, ongeacht of het bekostigd of niet-bekostigd onderwijs is. Momenteel is er geen voorafgaande toets voor b3-scholen, die er wel is voor bekostigde scholen. Dat leidt tot het risico dat deze b3-scholen mogelijk onderwijs geven dat niet voldoet aan de fundamentele kwaliteitseisen van veiligheid en burgerschap. De onderwijsvrijheid wordt bovendien maar weinig beperkt: er worden geen nieuwe inhoudelijke eisen aan b3-scholen gesteld, de toets ziet op twee eisen (veiligheid en burgerschap) en de inspectie zal slechts als het initiatief aantoonbaar niet zal voldoen aan deze eisen kunnen besluiten dat het initiatief niet van start kan gaan.

Datum
22 oktober 2025

- *Ten aanzien van het opnemen van de verschillende inhoudelijke wijzigingen in één wetsvoorstel:*

Het klopt dat er geen sprake is van inhoudelijke samenhang tussen de drie onderdelen van het wetsvoorstel. We willen de betreffende hardvochtigheden echter zo snel mogelijk wegnemen. Het betreft kleine aanpassingen, die echter van grote betekenis kunnen zijn voor enkelen. Er bestaat inhoudelijk hooguit zeer geringe discussie over de onderdelen met betrekking tot de hardvochtigheden, wat wordt onderstreept doordat de RvS hierover geen inhoudelijke opmerkingen heeft gemaakt. Achteraf bezien was het beter geweest een andere afweging te maken. Echter, het in deze fase splitsen van het wetsvoorstel, levert aanzienlijke vertraging op is daarom onwenselijk.

Nota van Wijziging

- I. In de NvW worden vooral technische, niet-inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd.
- II. Daarnaast wordt een evaluatiebepaling aan het wetsvoorstel toegevoegd, ten aanzien van de startprocedure voor b3-scholen. Op grond van de voorgestelde bepaling wordt dit onderdeel binnen vijf jaar na inwerkingtreding geëvalueerd. Deze evaluatiebepaling is toegevoegd naar aanleiding van een vraag van de ChristenUnie-fractie over het ontbreken ervan. Er zal naar aanleiding van contacten met de inspectie over de uitvoering van dit wetsvoorstel ook een invoeringstoets op dit punt worden uitgevoerd (binnen twee jaar).
- III. Een wetsevaluatie voor de maatregelen die de hardvochtigheden wegnemen is minder passend, omdat deze hardheidsclausules de hoofdregels omtrent toelaatbaarheid tot het pro en de verblijfsduur in het vso vrijwel geheel in stand laten en deze hardheidsclausules in de praktijk zelden zullen worden toegepast. Toegezegd is dat deze maatregelen en de praktische effecten daarvan beleidsmatig worden gemonitord. In de nota n.a.v. het verslag is aangegeven dat de Tweede Kamer binnen drie jaar wordt geïnformeerd, mits de gegevens daarvoor beschikbaar zijn.

Politieke context

Het wetsvoorstel komt voort uit een toezegging van toenmalig minister Wiersma aan het Kamerlid Westerveld (GL/PvdA). Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel 'uitbreiding bestuurlijk instrumentarium' werd gevraagd naar een zogenoemde 'poortwachtersfunctie' bij niet-bekostigde scholen en hoe deze zou kunnen worden verstrekt, zodat kan worden ingegrepen bij zorgelijke signalen. Sommige partijen hebben zorgen over de noodzaak van het wetsvoorstel, mede gelet op de kritische adviezen op dit punt van zowel de RvS als de commissie. Tegelijkertijd klinkt vanuit de Tweede Kamer ook een sterke roep om te kunnen ingrijpen bij mogelijk anti-rechtsstatelijk, ondemocratisch of onveilig onderwijs.

Datum
22 oktober 2025

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

n.v.t.